

ОСВІТНЯ ДИПЛОМАТІЯ І ПАРТНЕРСТВО У КОНТЕКСТІ ОБСТОЮВАННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ

Проскура Оксана Іллівна,
директорка, вч.-методист, магістр управління освітніми закладами,
магістр державного управління, заслужений працівник освіти України
Київська гімназія східних мов № 1

Вступ. Програми Еразмус+ постійно удосконалюються й розвиваються, залучаючи усе більше країн до участі [2, с. 27]. Наприклад, «Програма Європейського Союзу: освіта, професійна підготовка, молодь та спорт» поєднує відкриті ресурси, гранти, молодіжні заходи, навчання і викладання, дослідження, обміни, партнерства співпраці, платформи, проєкти, професійні мережі, стипендії тощо.

Новий етап Програми (201–2027), з-поміж іншого, фокусується на системних змінах, глобальніших впливах, міжнародному вимірі співпраці Європейського Союзу з іншими країнами світу. Передбачається активна співпраця з Міністерством освіти і науки України, Міністерством молоді та спорту України, іншими стейкхолдерами і бенефіціарами [6].

Проєкт «Мобільність молоді – мобільність для молодіжної участі» (KA1. Youth Mobility – Youth Participation) зосереджений на наданні молодим людям можливості брати активну участь у громадянському суспільстві, на підвищенні обізнаності молоді про загальноєвропейські цінності й основні права тощо [6].

Суб'єкт-суб'єктна освітня взаємодія ефективніша за розвитку освітньої дипломатії, яку слід постійно вивчати, навчатися самому і навчати інших. Освітня дипломатія є важливим інструментом не тільки в управлінні, а й в організації і реалізації освітніх проєктів.

Стійкість освіти й опірність освітнього середовища деструктивним проявам і загрозам наразі має стати ключовим інструментом добродійної взаємодії, розвитку українського суспільства і глобального громадянства у відкритій взаємодії з відповідними міжнародними інституціями за співпраці,

взаєморозуміння, толерантності й діалогу культур.

Мета роботи. Окреслити важливість освітньої дипломатії і партнерство у контексті обстоювання європейських цінностей, налагодженні зв'язків між країнами.

Матеріали і методи. Публікацію підготовлено за матеріалами міжнародного Навчального візиту Україна – Португалія «Мобільність молоді і партнерство заради європейських цінностей» («Study Visit Ukraine – Portugal «Youth Mobility and Partnership for European Values») до Столичного округу Порто (Área Metropolitana do Porto). Захід організовано Португальським національним агентством «Еразмус+» молоді/спорту і Європейським корпусом солідарності з метою поглиблення співпраці й залучення українських організацій до європейських проєктів. Використано: інформаційні ресурси (платформи і мережі Erasmus+); офіційні сайти і соціальні мережі Міністерства освіти і науки України, Міністерства молоді та спорту України; особисті нотатками авторки.

Результати й обговорення суголосні таким актуальним проблемам:

- взаємозалежність сфер людської діяльності, зближенням націй, народів і держав, виклики українській освіті, яка змушена трансформуватись і переорієнтовуватись [10];
- компетентнісність, світоглядна трансформаційність і європейськість у процесі формування громадянської культури здобувачів освіти [5];
- освітня дипломатія і громадянська культура [8];
- освітня дипломатія як специфічна педагогічна система відносин, адаптовувана й використовувана учасниками освітнього процесу [7];
- пропозитивність як чинник парадигмального зрушення в українській освіті – на противагу жорстоким реаліям російсько-української війни [1].

Результати й обговорення. Освітню дипломатію розглядаємо як інструмент стратегічного підходу до реалізації освітніх ініціатив, обміну знаннями між країнами, за якого формування іміджу не самоціль, а гармонізація відносин з європейськими країнами й розгортання на цій основі

міжнародних міжособистісних стосунків, базованих на цінностях [7], адже це визначає сучасний сенс і зміст відповідних місій освіти, яка є «фундаментальним стовпом прав людини, демократії, сталого розвитку та миру» [11].

Науковці Я. Желобицький, І. Штундер, зосереджуючись на Угоді про асоціацію між Україною і Європейським Союзом, яка передбачає поступове зближення й інтеграцію політики України з політикою ЄС, розмірковують про парадигми цінностей повоєнного відновлення країни і наголошують на спільних нормах і цінностях [3, с. 383].

Захід «Study Visit Ukraine – Portugal «Youth Mobility and Partnership for European Values» (21–25 жовтня 2024 року) об'єднав представників і представниць різних країн для посилення співпраці з Україною у контексті європейських програм. Програма Візиту надзвичайно насичена: відвідування освітніх установ, муніципальних освітніх центрів; ознайомлення з молодіжними проектами, програмами обміну в різних містах Португалії.

Це не лише унікальний досвід професійного нетворкінгу й інтеграції української освіти в європейське середовище, а й важлива можливість гідно представити Україну на міжнародній арені у такий складний час російської агресії. Ці зустрічі помарковані вагомим внеском у створення міцної дружби не тільки серед молоді, а й серед координаторів проекту.

Під час Візиту було обговорено кілька тем про важливість мобільності і співпраці між українськими й португальськими установами, які працюють з молоддю, що сприятиме розвитку стратегічного партнерства і реалізації майбутніх проектів. Заходи також включали зустрічі для обміну досвідом і планування майбутніх проектів, що зміцнюватимуть зв'язки між Україною і Португалією.

Навчальний візит Україна – Португалія «Мобільність молоді і партнерство заради європейських цінностей» став надихаючою платформою для співпраці, надавши унікальний простір для обміну ідеями, встановлення змістовних зв'язків і сприяння, об'єднав освітян, координаторів, молодіжних

лідерів обох країн, викликав розмови про розширення можливостей молоді через проєкти, спільні цінності й безмежний потенціал міжнародних партнерств. У такий спосіб спільними зусиллями закладається основа для світлішого взаємопов'язаного прийдешнього молодого європейського покоління.

Учасники Візиту відвідали соціальний центр для навчання і розвитку дітей з особливими потребами (тут усе продумано до дрібниць: просто і водночас глибоко; діти інтегровані в суспільне життя, виконують різні завдання і відчують безмежну любов і підтримку), професійну школу EPAD Gaia, Віла-Нова-де-Гая, яка є лідером у підготовці фахівців з мистецтва, технологій і спорту.

Португалія гостинно зустріла Амбасадорів ETwinning з різних куточків України задля розширення й поглиблення співпраці у межах програм eTwinning і Erasmus+. Це важливий крок до об'єднання освітян з різних куточків Європи для реалізації спільних проєктів, обміну ідеями і культурним досвідом.

Діяльність Столичного округу Порто зосереджується на створенні потужних мереж для молоді, з-поміж підвалин яких – участь, співпраці і розвиток умінь. Стратегічні напрями розроблено у контексті підтримки молодіжної мобільності, розвитку лідерських якостей, зменшення нерівності у доступі до можливостей через інвестиції в молодіжні програми.

Активно впроваджуються інклюзивні підходи до розвитку молодіжної політики, шириться «метрополітенська ідентичність» серед молодих людей, що допомагає об'єднати 17 муніципалітетів у спільних проєктах й ініціативах, спрямовуються зусилля на підвищення фінансових інвестицій у території і створення нових можливостей для молодіжного залучення, що є важливим для формування нової генерації лідерів.

Упровадження подібного досвіду в Україні могло б значно підсилити розвиток молодіжної політики на регіональних рівнях, забезпечуючи більш інтегровану підтримку молодіжних ініціатив у співпраці з місцевими громадами, оскільки «на освіту покладаються завдання, пов'язані з

формуванням громадянської компетентності особистості, розвитку в неї таких якостей, як соціальна активність, відповідальність, повага до прав людини, до інших культур, підготовка молоді до ролі громадян відкритого демократичного суспільства» [9, с. 401], адже національні цінності, культура і педагогічні системи взаємопов'язані, тож сучасне виховання базується на системі цінностей, які засвоюються через освіту, традиції і культуру [4].

Спільні проекти молоді Португалії й України можуть стати платформою для обміну досвідом, культурними й освітніми практиками, сприяючи взаєморозумінню й співробітництву між нашими країнами у рамках європейських цінностей і молодіжної мобільності.

Задля досягнення цієї мети можлива реалізація:

- воркшопів (офлайн або онлайн);
- зустрічей і консультацій;
- моделювання функціонування демократичних інститутів і ролей осіб, які ухвалюють рішення;
- просвітницьких кампаній щодо участі молодих людей у демократичному житті;
- семінарів (інших заходів) як на місцевому, так і регіональному, національному і транснаціональному рівнях;
- фасилітацій доступу до відкритих, безпечних і доступних віртуальних (фізичних просторів), що забезпечують ефективні можливості для участі у демократичному житті.

Висновки. Спільна робота і обмін досвідом відкривають значні перспективи для співпраці між молоддю України і Португалії, заснованої на спільних цінностях і прагненні до розвитку. Спільно з португальськими колегами працюємо над новими ініціативами, які допоможуть нашим здобувачам освіти розширити горизонти й відчувати себе частиною європейської освітньої спільноти. Це справді фантастичний досвід, про який повинні знати освітні установи для впровадження міжнародних проектів, освітніх обмінів і підтримки молоді.

Особлива подяка нашим захисникам за те, що виборюють для нас право бути вільними і представляти Україну на світовій арені.

Результати міжнародного Навчального візиту Україна – Португалія «Мобільність молоді і партнерство заради європейських цінностей» («Study Visit Ukraine – Portugal «Youth Mobility and Partnership for European Values») до Столичного округу Порто (Área Metropolitana do Porto) підтверджує, що освітня дипломатія і міжнародна співпраця є надзвичайно важливими.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бондаренко Н. В., Косянчук С. В. Пропозитивність як провідна ціннісна детермінанта шкільної освіти. *Modern research in world science*. SPC «Sci-conf.com.ua». Lviv, Ukraine. 2022. Pp. 702–709.

2. Вакалюк Т. А., Мінтій І. С., Гаманюк В. А., Іванова С. М. Врахування показників діяльності науково-педагогічних працівників за проектною діяльністю та підготовкою переможців у конкурсах та олімпіадах. *Наукові інновації та передові технології*. № 4(6) 2022. С. 22–34.

3. *Відбудова для розвитку: зарубіжний досвід та українські перспективи*. Київ, 2023. 571 с. URL: <http://ief.org.ua/wp-content/uploads/2023/08/Reconstruction-for-development.pdf>

4. Довгань В. Національні цінності в діалозі української та східних культур: освітні виміри, особливості формування особистості XXI століття. *Дидактика: теорія і практика*. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2016. С. 102–106.

5. Косянчук С. Формування громадянської культури учнів: компетентнісність, світоглядна трансформаційність, європейськість. *Формування громадянської культури в Новій українській школі: традиційні та інноваційні практики*. Суми, 2022. С. 1–11. URL: <https://cutt.ly/wJ9OZAJ>.

6. *Можливості конкурсів 2024 рр. Програми ЄС Еразмус+ у сфері молоді та спорту для України*. URL: <https://erasmusplus.org.ua/wp-content/uploads/2023/12/erasmus-ka1-ka2-youthsport-calls-2024-open-for-ukraine->

7. Проскура О. Освітня дипломатія: визнання інноваційності педагогічної системи для освіти України XXI століття. *Освіта XXI століття: теорія, практика, перспективи*. Київ: Фенікс, 2019. С. 222–225.

8. Проскура О. І., Луцак О. В., Манжелій О. В. Освітня дипломатія у контексті формування громадянської культури. *Формування громадянської культури в новій українській школі: традиційні та інноваційні практики*. Суми: РВВО СОШПО, 2024. С. 1–9.

9. Савченко М. П. Управління соціальними проєктами учнів у системі розвитку громадянських цінностей учнів. *Філософія інноваційної діяльності*. Київ: Основа, 2014. С. 401–407.

10. Proskura O. Educational process quality and quality management systems – an urgent problem of modern education. *Academic integrity in public administration and educational institutions (APAEI)*. Kyiv–Tallinn. Scientific Center of Innovative Researches OÜ, Estonia; KROK University, Ukraine. 2020. Pp. 74–76.

11. Vinet L. Universities and Knowledge Diplomacy. *Procedia Social and Behavioral Sciences*. 2010. №41. Selected Papers of Beijing Forum 2008. P. 6772-6776.